

Dokumenttype	NOU 1985:27	Dokumentdato	1985-08-30
Tittel	Sosialdepartementet. Funksjonsfordeling og administrasjonsordninger		
Utvalgsleder	Korsæth Knut		
Utgiver	Sosialdepartementet		
Kapittel	XI Sammendrag Innledning		

1. Hovedkomiteen for reformer i lokalforvaltningen som ble nedlagt med virkning fra 31. desember 1980, hadde blant annet til oppgave å gjennomgå de forskjellige departementers saksområde med sikte på desentralisering, demokratisering og forenklinger. Komiteen har avgitt slike utredninger om Kommunaldepartementet, herunder en spesiell utredning om boligpolitikken, Samferdselsdepartementet, Miljøverndepartementet, Helsedirektoratet og Justisdepartementet.

2. Hovedkomiteen for lokalforvaltningen som ble oppnevnt med virkning fra 1. januar 1981 og avholdt sitt siste møte 31. januar 1985, videreførte arbeidet med gjennomgåelsen av departementene. Komiteen har tidligere avgitt utredninger om Industridepartementet og Forbruker- og administrasjonsdepartementet.

3. Den foreliggende utredning bygger på et utkast som er utarbeidet av et underutvalg som ble oppnevnt 16. mai 1981, jf Kapittel I.

4. Kapittel II inneholder en oversikt over Sosialdepartementets organisasjon og saksområde pr 1. januar 1984. Det gis ingen tilråding i dette kapittel.

5. Hovedkomiteens tilråding er gjengitt nedenfor i den rekkefølge de har i utredningen. Begrunnelsen for tilrådingene finnes i vedkommende kapittel.

Kapittel XI Sammendrag
Retningslinjer for reformer innen
Sosialdepartementets saksområde (Kapittel III)

6. Reformen i sosialforvaltningen må være i samsvar med retningslinjene for reformer i lokalforvaltningen med de tilpasninger som erfaring og utvikling måtte tilsi.

7. Arbeid og ansvar må ikke overføres til lokalt forvaltningsorgan før dette administrativt, faglig og finansielt er i stand til å vareta de nye oppgaver.

8. Reformen innen Sosialdepartementets saksområde må være i samsvar med retningslinjene for det nye inntektssystem for kommunesektoren som innføres 1. januar 1986.

9. Det bør legges stor vekt på det enkelte individs rettssikkerhet ved reformer innen Sosialdepartementets saksområde.

Kapittel XI Sammendrag
Administrasjonsavdelingen (Kapittel IV)

10. Det bør utarbeides et ensartet regelverk for alle ytre etater når det gjelder tilsetninger i stillinger.

11. Tilsetninger bør i størst mulig grad skje i

styrene/tilsettingsrådene i de enkelte etater.

12. Myndighet til å gi samtykke til tjenestereiser utenlands for departementets underliggende/ytre etater bør delegeres til leder av den enkelte etat innenfor gjeldende reglement/budsjett.

13. Hovedkomiteen har ingen merknader vedrørende budsjettkontoret.

14. Hovedkomiteen har ingen merknader vedrørende organisasjonskontoret.

15. Informasjonsenheten i Sosialdepartementet bør utbygges slik at departementets informasjon overfor publikum, organisasjoner, kommuner og fylkeskommuner kan forbedres i kvalitet og effektivitet. Kjøp av privat byrå- og informasjonstjeneste bør også vurderes.

16. Det bør vurderes om det planlagte kontor for helseopplysning kan samordnes med departementets informasjonskontor.

Kapittel XI Sammendrag

Sosialavdelingen (Kapittel V) Barne- og ungdomsvern

17. Flest mulig enkeltsaker vedrørende barne- og ungdomsvern bør delegeres fra departementet til fylkesmannen.

18. Fylkesmannen bør i endel barnevernsaker være endelig ankeinstans, for eksempel i forbindelse med fosterhjemssaker.

19. Det er nødvendig med et nært samarbeid mellom Sosialdepartementet og andre departementer når det gjelder tiltak for barn og unge.

20. Helsedirektoratet/helseavdelingen og fylkesmannen har flere felles oppgaver som krever nærmere samarbeid enn det hittil er lagt opp til.

21. Det er nødvendig med et nært samarbeid mellom fylkeskommunene, fylkesmannen og kommunene for å finne fram til hensiktsmessige og fleksible løsninger innenfor barnevernet.

22. Det må fortsatt kunne gis tidsbegrensede og avtalebundne tilskudd til forsøks- og utviklingsoppgaver. Dette er i samsvar både med Hovedkomiteens utredninger om nytt inntektssystem, St.meld.nr.26 (1983-84) Om et nytt inntektssystem, Innst.S.nr.305 (1983-84) og Stortingets behandling 25. oktober 1984.

23. Komiteen viser til sin tidligere utredning NOU:1981 Justisdepartementet der det er foreslått at myndigheten til å gi samtykke til adopsjon i utlandet bør delegeres til fylkesmannen. Dette vil gi en rask ubyråkratisk og samtidig forsvarlig saksbehandling.

Kapittel XI Sammendrag

Sosialavdelingen (Kapittel V) Barne- og ungdomsvern
Alkohollovgivningen, edruskapsvern og alkoholistsorg

24. Ansvar for narkotika- og alkoholistspørsmål bør samordnes og vurderes lagt til en og samme instans. Hovedkomiteen forutsetter at det fortsatt kan iverksettes spesielle tiltak mot såvel narkotika- som alkoholmisbruk.

25. Komiteen tar til etterretning at Stortinget ikke gikk inn for å delegerer myndighet til å gi skjenkebevilling til kommunestyret.

26. Komiteen er enig at finansieringsordningen for alkoholistsorgen bør innpasses i det nye inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner slik

at ikke antall institusjonsplasser blir av så stor betydning for overføringen.

27. Edruskapsdirektoratets veiledningsarbeid overfor lokale instanser bør i størst mulig grad utøves av fylkeskommunen når det gjelder alkoholistinstitutionene. Veiledning og informasjon til edruskapsnemndene og sosialkontorene i kommunene bør i hovedsak kunne utøves av fylkesmannen og fylkeskommunen.

28. Informasjon om alkoholspørsmål fra sentrale myndigheter bør ses i sammenheng med annen helseopplysning, (ernæring, tobakk, narkotika) - og bør etter Hovedkomiteens oppfatning organiseres i en felles enhet.

29. Spørsmålet om nødvendigheten av et eget Edruskapsdirektorat forutsettes vurdert nærmere.

30. Oppgavene til Statens Institutt for alkoholforskning egner seg ikke for desentralisering.

31. Instituttets navn bør endres slik at det fremgår at det har andre oppgaver enn alkoholforskning; for eksempel til Statens institutt for rusmiddelforskning.

Kapittel XI Sammendrag

Sosialavdelingen (Kapittel V) Barne- og ungdomsvern

Eldreomsorg og omsorg for funksjonshemmede

32. Folketrygdlovens regler om hjelpestønad til hjelp i hjemmet og retningslinjer for kommunenes hjelpeordninger for hjemmene bør vurderes i sammenheng og eventuelt samordnes.

33. Sentral godkjenning av aldershjem etter lov om sosial omsorg § 20a er unødvendig.

34. Tilsynet med aldershjem bør ligge hos helse og sosialstyret i kommunen eller et oppnevnt tilsynsutvalg.

35. Hovedkomiteen tar til etterretning at statstilskudd til telefon for eldre og uføre innarbeides i det generelle rammetilskudd. Komiteen er enig i dette.

36. Kommunens tilskudd til telefon til enkeltpersoner bør samordnes med Folketrygdens tilskudd til tekniske hjelpemidler.

37. Departementets kurs for ledende eldreomsorgspersonell bør søkes lagt til distriktene slik at flest mulig kan delta.

38. Det er behov for et samordnet planleggings- og budsjettarbeid for helse- og sosialtjenesten. Godkjente helse- og sosialplaner må være retningsgivende for dette arbeidet.

39. Erfaringene med Rådet for eldreomsorgen synes såvidt positive at det bør fortsette sin virksomhet.

40. Virksomheten til Norsk Gerontologisk Institutt egner seg ikke for desentralisering.

Kapittel XI Sammendrag

Sosialavdelingen (Kapittel V) Barne- og ungdomsvern

Sosialomsorg

41. Avgjørelser i tvistesaker etter lov om sosial omsorg mellom kommuner i samme fylke bør fattes av fylkesmannen. Gjelder det kommuner i

forskjellige fylker, bør tvisten avgjøres av departementet.

42. Delegasjon av klagesaker etter lov om sosial omsorg til fylkesmannen bør fortsette.

43. Hovedkomiteen er enig i at det bør gis statstilskudd til krisesentre. Tilskuddene forutsettes innarbeidet i nytt inntektssystem for kommunesektoren når ordningene med krisesentre blir av varig karakter.

44. Arbeidet med å integrere det sosiale hjelpetilbud til sigøynerne i det ordinære apparat bør komme i gang så snart som mulig. Staten bør fortsatt ha det økonomiske ansvar for sigøynernes hjelpebehov.

45. Hjelpetiltakene overfor omstreifere bør integreres i det ordinære hjelpeapparat.

46. Hovedkomiteen har ingen merknader når det gjelder funksjonsfordelingen ved sosial omsorg.

Hovedkomiteens flertall, alle unntatt Krosshaug og Eggum Mauseth, vil tilrå (47 - 50.):

47. Sosialomsorgslovens grunnprinsipp om individuell behandling bør opprettholdes.

48. Folketrygdens minstepensjon er et uttrykk for hvor mye en person trenger til livsopphold.

49. Trygdekontorene bør i større utstrekning forskottere trygdeytelser.

50. Registrerte arbeidsledige bør få arbeidsledighetstrygd.

Hovedkomiteens mindretall, medlemmene Krosshaug og Eggum Mauseth, vil tilrå (51 - 54.):

51. Økonomisk sosialhjelp der hjelpen er av varig karakter bør være et statlig ansvar, og staten bør dekke alle utgifter.

52. Sosialdepartementet og Norske Kommuners Sentralforbund bør lage veiledende retningslinjer for den kommunale sosialhjelp. Det bør settes bindende minstenormer for sosialhjelp med utgangspunkt i folketrygdens minsteytelse.

53. Trygdekontorene bør i større utstrekning forskottere trygdeytelser slik at det ikke blir så stor merbelastning på sosialkontorene.

54. Arbeidsledige bør få arbeidsledighetstrygd og slippe å måtte søke sosialhjelp.

Kapittel XI Sammendrag

Sosialavdelingen (Kapittel V) Barne- og ungdomsvern
Internasjonale saker

55. Departementets internasjonale oppgaver bør koordineres ved at ett kontor tillegges samordningsansvar. Dette kontoret bør ligge i administrasjonsavdelingen. De enkelte fagavdelinger må likevel ha et forpliktende forhold til det internasjonale arbeidet som departementet er engasjert i.

56. Flyktingesekretariatets oppgaver er ikke egnet for ytterligere desentralisering.

57. Boligselskapet FLYBO bør nedlegges og kommunene ta ansvaret for boliger til flykninger selv.

58. Det administrative sentrale ansvar for flykninger bør ses i sammenheng med det sentrale ansvar for innvandrere. Ett departement bør ha ansvaret for innvandrere og flykninger.

Kapittel XI Sammendrag

Sosialavdelingen (Kapittel V) Barne- og

ungdomsvern
Avsluttende vurderinger

59. Sosialavdelingens oppgaver bør i størst mulig grad delegeres til fylkesmannen, eventuelt også overføres til et helse- og sosialdirektorat (jf omtale i kapittel IX).

60. Sosialavdelingen bør styrke sitt informasjonsarbeid. Det må utarbeides hensiktsmessige informasjonssystemer mellom sosialavdelingen og det ytre apparat. Nødvendige rundskriv må utformes i et enkelt og klart språk og så vidt mulig etter en felles mal.

61. Sosialavdelingen må drive aktiv personalutvikling, blant annet gi anledning til studievirksomhet og praksis på kommune- og fylkesnivå.

Kapittel XI Sammendrag
Helse- og sosialtjenesten i kommunene (Kapittel
6

62. Komiteen viser til sine uttalelser i NOU 1982:30 Nemnder på kommuneplan om at den ikke vil tilrå lovendringer når det gjelder nemndsystemer på helse- og sosialsektoren, så lenge to utvalg reviderer henholdsvis sosial- og sunnheitsloven.

63. Det må være et kommunalt ansvar å sørge for forsvarlig bemanning innenfor sosialetaten. Staten bør derfor ikke sette bemanningskrav i forbindelse med inntektsoverføringer til kommunene.

64. Hovedkomiteen tar til etterretning Stortingets enstemmige tilslutning til St.meld.nr.26 (1983-84) Om et nytt inntektssystem.

65. Fra 1. januar 1984 ble primærhelsetjenesten et kommunalt ansvar. Sammen med det nye inntektssystemet vil dette gi kommunene nye utfordringer. Erfaringer som kommunene, fagpersonalet og brukergruppen får, forutsettes formidlet videre til regionale og sentrale myndigheter med tanke på eventuelle endringer i lover og tilskuddsordninger.

Hovedkomiteens mindretall, medlemmene Krosshaug og Eggum Mauseth vil tilrå (66- 68.):

66. Hver samfunnssektor bør ha et økonomisk og administrativt medansvar for de sosiale problemer som oppstår innen sektoren. Alle sosiale problemer kan ikke overlates til sosialsektoren.

67. Det må vurderes om de statlige overføringer til sosialsektoren bør økes slik at den statlige utgiftsandelen blir på mer enn 18 prosent.

Rammetilskuddet til helse- og sosialsektoren må justeres i takt med de oppgaver sektoren blir pålagt.

68. I forbindelse med de store endringer som har skjedd i helse- og sosialsektoren fra 1984 (kommunale primærhelsetjeneste, rammetilskuddsordning, samordning helse/sosial) er det vesentlig at det blir utviklet systemer for informasjon- og erfaringsformidling mellom kommunene og sentrale myndigheter.

Kapittel XI Sammendrag
Sosialforvaltningen på fylkesplan (Kapittel VII)

Hovedkomiteens flertall, alle unntatt Krosshaug og Eggum Mauseth tilrå

(69 - 71.):

69. Fylkeslegeembedet beholdes som nå inntil videre. Etter hvert som kommunehelsetjenesten og fylkeshelsetjenesten blir bygget ut, bør behovet for å opprettholde fylkeslegeembedene, og herunder eventuell overføring av oppgavene til fylkeskommunen og/eller til fylkesmannen, vurderes.

70. Det regionale kontaktutvalg for narkotikaproblemer som i dag sorterer under fylkeslegen, bør vurderes nedlagt. Narkotikasporsmål bør ses i sammenheng med annen rusmiddelproblematikk og samordnes med denne. Arbeidet med tiltak mot rusmiddelmissbruk som i dag er spredd på flere organ på fylkesplan bør samles og legges til fylkeskommunen.

71. Det bør foretas en kritisk gjennomgåelse av statens kontroll- og tilsynsoppgaver på helse- og sosialsektoren.

Hovedkomiteens mindretall, medlemmene Krosshaug og Eggum Mauseth, tilrår (72 - 74.):

72. Den statlige helse- og sosialforvaltning på fylkesplan bør samordnes. Det bør etableres en felles helse- og sosialavdeling ved fylkesmannens kontor. fylkeslegeembedet bør opphøre. Fylkeslegen bør bli leder av helseseksjonen i en helse- og sosialavdeling hos fylkesmannen.

73. Personalet ved fylkeslegens kontor overføres dels til den nye helse- og sosialavdelingen og dels til fylkeskommunens administrasjon.

74. Det bør foretas en nærmere vurdering av omfanget av Statens virksomhet innenfor helse- og sosialforvaltningen på fylkesplan. En naturlig utvikling framover vil være å la fylkeskommunen overta det vesentlige av oppgavene.

75. Fylkeskommunens helseetat bør kalles helse- og sosialetat som er i samsvar med oppgavene som utføres.

76. Fylkeskommunen bør ha den nødvendige helse- og sosialfaglige kompetanse til å løse fylkeskommunens oppgaver.

77. Alkohol- og annen rusmiddelproblematikk har nær sammenheng. Fylkeskommunen bør derfor ha ansvar for institusjonsbehandlingen av alle typer rusmiddelmissbrukere.

78. Ansvar og lovhjemmel for eventuelle Råd for funksjonshemmede på fylkesnivå overføres fra Kirke- og undervisningsdepartementet til Sosialdepartementet. Sekretærfunksjonen legges til fylkeskommunene om rådet defineres som fylkeskommunalt, til fylkesmannen om rådet defineres som statlig.

79. De fylkeskommunale helse- og sosialutvalg må også ivareta sykehusnemndas oppgaver.

Kapittel XI Sammendrag

Opprettelse av sosialdirektorat? (Kapittel VIII)

80. Helsedirektoratet omgjøres til et Helse- og sosialdirektorat. Det forutsettes at flest mulig saker fra Helsedirektoratet delegeres til lokalforvaltningen.

81. Sosialavdelingen bør avlastes for enkeltsaker. De statlige oppgaver som ikke anses hensiktsmessig å legge til lokalt nivå, overføres til Helsedirektoratet.

Kapittel XI Sammendrag

Trygdeetaten (Kapittel IX)

82. Komiteen tar til etterretning at Rikstrygdeverket selv har hatt

initiativ til en bred organisasjonsundersøkelse av sin virksomhet.

83. De hovedpunkter som kommer til uttrykk i Habberstad-rapporten er i tråd med hovedkomiteens synspunkter på forholdet mellom direktoratet og ytre etat.

84. Hovedkomiteen støtter forsøkene med samarbeidende trygdekontorer.

85. I de større byene og eventuelt i de større kommunene bør trygdekantorene desentraliseres slik at de blir lett tilgjengelig for publikum. Dersom det er praktisk mulig bør trygdekantorene plasseres i tilknytning til helse- og sosialsentrene.

86. Hovedkomiteen tar til etterretning at trygdekantorstyrene er nedlagt.

87. Rikstrygdeverket bør i hovedsak arbeide med generelle saker. Langt flere enkeltsaker bør delegeres til ytre etat. Medlemmene Granli og Haugen kan ikke slutte seg til punktene 88-93, jf begrunnelse på side 62-63.

88. Trygdesekretariatet/fylkesnemndas oppgaver etter kapittel 5 og 8 (uføretrygdsaker og attføringsaker) bør delegeres til trygdekantorene/utvalgene. Fylkesnemnda nedlegges.

89. Trygdesekretariatene omorganiseres slik at de blir Rikstrygdeverkets forlengede arm i fylket og får følgende oppgaver:

- rådgivning, tilsyn, ankebehandling og diverse andre saker som delegeres fra Rikstrygdeverket.

90. I tilknytning til de omorganiserte trygdesekretariater opprettes et folkevalgt utvalg som behandler ankesaker. Utvalget får status som statlig utvalg.

91. Trygdekantorene styrkes slik at de kan tillegges avgjørelsesmyndighet i alle enkeltsaker. I tilknytning til hvert trygdekontor, eventuelt samarbeidende trygdekantorer, opprettes et fagutvalg med representanter fra helseetaten, sosialetaten og arbeidsmarkedsetaten.

92. Det foreslås opprettet et offentlig utvalg som skal utrede mulighetene for og virkningene av en ordning med garantert minsteinntekt for alle voksne borgere. Forholdet til folketrygden og lov om sosial omsorg må vurderes i den forbindelse.

93. Rikstrygdeverkets styre bør tillegges oppgaven med å vurdere folketrygdloven i sammenheng med samfunnsutviklingen - de oppgaver et folketrygdråd var tiltenkt.

Kapittel XI Sammendrag

Plan- og utredningsavdelingen (Kapittel X)

94. Plan- og utredningsavdelingens saksområde er ikke egnet for delegering.
